

Резюме
на Интегрирана териториална стратегия за развитие
на
Североизточен регион за планиране 2021-2027

Настоящото резюме е изготвено от екипа на НСОРБ, на база приетата на 21.09.2022 г. от Регионалния съвет за развитие на Североизточен регион, ИТСП за периода 2021-2027.

Визия: Североизточен регион - Отворена към Черно море и света българска територия, съхранила богата история и материална култура, плодородна земя, човешки капитал, развита инфраструктура, туристически имидж и насочила своя специфичен потенциал за постигане на общ икономически напредък и подобро качество на живота.

Стратегически приоритети:

- + Стратегически приоритет 1:*** Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб;
- + Стратегически приоритет 2:*** Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги.
Социално включване;
- + Стратегически приоритет 3:*** Териториално развитие и сближаване, и осигуряване на устойчива околна среда.

Описание на стратегическите приоритети, специфичните цели и конкретни проекти по тях:

Стратегически приоритет 1: Повишаване на динамичността на региона в глобален мащаб:

Специфична цел:	1.1. Развитие на интелигентна индустрия с потенциал за висок растеж:
Цел 1.1.1. : Повишаване на специализацията в продукти и отрасли, характеризиращи се с висока технологична и НИРД интензивност:	
Описание:	Конкретни проекти:
<p>-Реализиране на научно-иновативни партньорства между университети/ научни организации и предприятията за генериране на знания и резултати с приложение в икономиката;</p> <p>-Насърчаване на стартиращите иновационни фирми и новосъздадени предприятия (start-up);</p> <p>-Развитие на регионални инициативи за Индустрия 4.0;</p> <p>-Повишаване конкурентоспособността на малкия и средния бизнес, чрез стимулиране на въвеждането на нови технологии, иновативни практики и създаването на клъстери;</p> <p>-Подкрепа за внедряване на цифровите технологии от бизнеса;</p> <p>-Привличане на инвестиции, в т.ч. чуждестранни, за развитие на цифровата индустрия, в което регионът вече има определен опит;</p> <p>-Подкрепа за интернационализация на МСП и достъп до пазари;</p> <p>-Усвояване на технологии, подобряващи ресурсната ефективност и високата въглеродоинтензивност на икономиката;</p> <p>-Реализиране на принципите на кръговата икономика от фирми в региона.</p>	<p>- Укрепване на инфраструктурата за НИРД и иновации, включително центрове за компетентност, центрове за трансфер на знания и комерсиализация на иновациите;</p> <p>-Изграждане на иновативен високотехнологичен парк - Варна в региона на Аспарухово;</p> <p>-Подкрепа за развитие на ИКТ Клъстер - Варна, действащ във Варненски регион, разширяване на неговата дейност в целия Североизточен регион и превръщането му в регионален център за обмяна на „ноу-хау“ и за развитие на икономическата конкурентоспособност в региона;</p> <p>-Изграждане на европейски цифров иновационен център (хъб), който ще стимулира широкото приемане на модерни цифрови технологии от промишлеността, от публичните организации и академичните среди.</p>

Цел 1.1.2. Развитие на бизнес и индустриална инфраструктура:	
Описание:	Конкретни проекти:
<p>- Създаване и развитие на елементи от предприемаческата екосистема (бизнес инкубатори, споделени пространства, технологични паркове и други);</p> <p>- Изграждане на нови индустриални паркове и зони, чрез подходящи форми на организация, в т.ч. чрез публично-частна инициатива, подкрепена от държавната „Национална компания индустриални зони“, общинска, съвместно партньорство на общини, общинско-държавни, публично-частни партньорства;</p> <p>- Създаване на условия за ускорено изграждане на нови или развитие на съществуващи индустриални зони като важен елемент от регионалната екосистема в областта на трансфера на технологии, които ще осигуряват ключова подкрепа за развитие на предприятия в областите на интелигентната специализация.</p>	<p>- Изграждане на нова индустриална зона Варна–Аксаково;</p> <p>–Изграждане на нова производствена зона в община Девня, до пристанищния терминал „Варна Запад“;</p> <p>–Изграждане на проект за Индустриална зона Търговище (115 дка, до главен път София – Варна, до жп линия, връзка с АМ „Хемус“);</p> <p>–Създаване на нова индустриална и логистична зона в град Шумен, част от проект „Индустриален Парк Шумен“ АД;</p> <p>–Реализиране на проект „Нов логистичен коридор на България: Азия – Варна – Шумен – Разград – Русе – Централна и източна Европа“ – EU Gateway. Официално е декларирана подкрепа на проекта от следните областни администрации: Варна, Добрич, Шумен, Разград, Русе, от общините Варна, Русе, Шумен, Добрич, Девня, Аксаково и Белослав и от пристанище Варна;</p> <p>–Изграждане на Индустриален Парк Добрич (с панаирна и логистична зона, високотехнологичен инкубатор, интермодален терминал, митница, силози и зърнен терминал, индустриален парк, изграждане на модерно международно летище в близост до индустриалния парк). Проектът ще се осъществи на част от терена на бившето военно летище Добрич.</p>
Специфична цел:	1.2. Устойчиво оползотворяване на специфичния местен потенциал за развитие:
Цел 1.2.1. : Подкрепа за икономика, свързана с морето:	
Описание на мерките за подкрепа:	
<p>-Обмен на добри практики и финансиране на проекти, с цел обединяване на междусекторните политики за устойчив „син растеж“, в т.ч. за интегрирано управление на крайбрежните зони;</p> <p>-Подобряване на инфраструктурата, свързана с развитието на морската индустрия;</p> <p>- Насърчаване на устойчивото рибарство и опазването на водните биологични ресурси;</p> <p>- Създаване и развитие на регионални клъстери за морска индустрия;</p> <p>-Прилагане на екоинновативни технологии във всички сектори на морската икономика.</p>	

Цел 1.2.2. Устойчиво селско стопанство и активизиране на селските райони:	
Описание на мерките за подкрепа:	
<p>Повишаване на конкурентоспособността на селското стопанство и засилване устойчивото му развитие, чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> - По-широко използване на познанията и иновациите; - Подобряване на пазарната ориентация и повишаване на конкурентоспособността; -Подпомагане на МСП за възприемане и ефективно използване на цифровите технологии; - Развитие на биологично земеделие; създаване на нови продукти за биоиндустрията, нови биохимикали, биогориво, биофармацевтика и др.; - Подобряване на хидромелиоративните съоръжения. 	
Цел 1.2.3. Разнообразяване на регионалния туристически продукт, чрез активно устойчиво включване на природното и културното богатство:	
Описание:	Конкретни проекти:
<p>- Създаване на интегрирани туристически продукти за Североизточен регион;</p> <p>-Подкрепа за мерки, водещи до намаляване на сезонността в туристическия бизнес;</p> <p>-Предлагане на туристически пакети с възможност за комбиниране на голф, подводна археология и яхтен туризъм, съчетани с посещения за запознаване с културни и природни ценности във вътрешността на региона;</p> <p>-Разработване потенциала на нови дестинации (например Дуранкулашко езеро и „Шабленска тузла“);</p> <p>-Подкрепа за съхраняване и стимулиране на фестивалите и конкурсите в региона, които представят по уникален начин неговата културна идентичност и го определят като атрактивна европейска туристическа дестинация;</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Драматичен театър, Търговище- основен ремонт и обновяване; -Регионален исторически музей, Търговище-реставрация и консервация на Хаджи Ангеловата къща, реставрация Свещарова и Захариева къщи и др. ; -Регионален исторически музей, Шумен- ремонтни дейности на сгради, консервация, реставрация и социализация на недвижими културни ценности; -Мадарски конник- консервация, реставрация и социализация; -Драматично-куклен театър „Васил Друмев“, Шумен- ремонт и реконструкция; - Регионален исторически музей, Шумен-консервация и реставрация на късноантична крепост при с. Войвода; - НИАР „Плиска“-Консервация и реставрация на обектите в резервата ; -Сграда на музеен комплекс „Панчо Владигеров“ и къща музей „Добри Войников“- реновиране фасади; -Регионална библиотека „Стилиян Чилингиров“ – Шумен- ремонт; - Регионален исторически музей – Варна- консервация, реставрация и социализация на Римски терми, Аладжа манастир и др.; - Държавен културен институт (ДКИ) „КЦ – Двореца“, Балчик- консервация, реставрация и социализация; -Археологически резерват „Антична и средновековна крепост „Калиакра“-консервация, реставрация и социализация; -„Праисторическо антично и средновековно селище Чиракман“- реставрация; -Античен храм на богинята Кибела и късноантичен крепост Балчик-консервация, реставрация и социализация;

<p>-Подобряване на инфраструктурата, обслужваща туризма;</p> <p>-Изграждане на веломаршрутна мрежа в района, свързана с посетителския туризъм в природна и урбанизирана среда;</p> <p>-Повишаване на инвестициите в реклама и маркетинг за промотирането на туристическия потенциал и туристическите продукти, включително чрез използване на нови методи с помощта на цифровите технологии.</p>	<p>- Античен град Марцианополис- консервация, реставрация и социализация;</p> <p>-Праисторически, антични и средновековни структури м. Яйлата, общ. Каварна, обл. Добрич- консервация, реставрация и социализация;</p> <p>-Ранно средновековно селище Кабиюк- консервация, реставрация и социализация;</p> <p>-Ремонти на народни читалища във Варна, Добрич, Търговище и Шумен;</p> <p>-Ранно средновековен град Преслав, община Преслав, област Шумен- консервация, реставрация и социализация.</p>
--	---

Стратегически приоритет 2: Постигане на равен достъп до качествено образование, здравеопазване и социални услуги. Социално включване:

Специфична цел:	2.1. Инвестиции в образование и умения:
Описание на мерките за подкрепа:	
<p>Планираните политики и мерки ще адресират следните области на въздействие:</p> <ul style="list-style-type: none"> -изграждане на нова и подобряване на качеството на изградената образователна инфраструктура, включително за осигуряване на задължителното предучилищно образование на децата от 4 години; - провеждане на интегрирани мерки за подобряване достъпа до образование; - подкрепа за професионалните и специализираните училища; - програми за ограмотяване, основно сред ромското население и други уязвими групи, за придобиване на по-висока степен на образование, реализирани главно от училищата; - подпомагане на общините за реализиране на дейности за образователна десегрегация; - приобщаващо образование на децата и учениците със специални образователни потребности; - прилагане на механизми за социална подкрепа; - реинтеграцията на преждевременно напусналите образователната система. 	
Специфична цел:	2.2. Подобряване на достъпа до качествени здравни и социални услуги:
Цел 2.2.1. Достъп до качествени здравни услуги:	
Описание на мерките за подкрепа:	

- териториално фокусиране на интервенциите, което да подобри достъпа на населението до първична, специализирана и болнична помощ;
- осигуряване достъп на всеки гражданин до здравна помощ и услуги;
- създаване на мобилни екипи към областните лечебни заведения за осигуряване на медицинска помощ в отдалечени и труднодостъпни места;
- подобряване на материално-техническата база на държавните болници в областните градове, както и повишаване на осигуреността им с медицинска апаратура и медицински специалисти;
- изграждане на хеликоптерни площадки и осигуряване на връзки с болнични заведения в региона;
- инвестиране в специализирани болници и отделения;
- развитие на електронното здравеопазване;
- икономически ефективни мерки за намаляване на основни рискови за здравето фактори и подобряване профилактиката на болестите;
- финансиране на нови условия за предлагане на услуги от общопрактикуващи лекари в труднодостъпни райони.

Цел 2.2.2. Предоставяне на социални услуги. Предотвратяване на рисковете за социално изключване:

Описание на мерките за подкрепа:

В периода 2021–2027 г. се планира да се реализират следните дейности:

- реформиране на съществуващите Домове за стари хора;
- създаване на нови социални услуги за резидентна грижа за възрастни;
- създаване на нови социални и интегрирани здравно-социални услуги за резидентна грижа за лица с увреждания;
- създаване на съпътстващи специализирани и консултативни социални услуги за лица с увреждания;
- развитие на услуги в общността, свързани с превенцията на изоставянето на деца от групи в неравностойно положение;
- осигуряване на устойчиви, качествени и достъпни междусекторни услуги с цел превенция на социалното изключване;
- развитие на интегрирани услуги в подкрепа на ранното детско развитие чрез изграждане на Центрове за ранно детско развитие;
- подобряване на средата в съществуващи социални услуги/реформиране на съществуващи социални услуги;
- превенция и подкрепа за децата в риск и техните семейства.

Специфична цел: 2.3. Подобряване на културната и спортната инфраструктура:

Описание на мерките за подкрепа:

Ще се подкрепят мерки, свързани с осигуряване на достъп до културно и природно наследство чрез изграждане, реконструкция и модернизация на културната инфраструктура – театри, музеи и художествени галерии, библиотеки, читалища, включително мерки за подобряване достъпа на лицата в неравностойно положение до културните институции. Мерките за подобряване на спортната инфраструктура ще бъдат насочени основно към изграждане и модернизиране на инфраструктура и оборудване за масов спорт.

Стратегически приоритет 3: Териториално развитие и сближаване и осигуряване на устойчива околна среда:

Специфична цел: 3.1. Бърза и сигурна транспортна и цифрова свързаност	
Описание:	Конкретни проекти:
<p>Ефективно поддържане, модернизация и развитие на инфраструктурата, чрез:</p> <ul style="list-style-type: none"> -създаване на оптимални връзки между автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт (по море и по вътрешни водни пътища); -реконструкция и модернизация на участъците от мрежите с недостатъчен капацитет; -подобряване на качеството и характеристиките на транспортната мрежа; -подобряване на регионално ниво на достъпа до националната транспортна мрежа и транспортните коридори; -осигуряване на достъпни задължителни обществени превозни услуги; -изграждане на необходими нови връзки в транспортната мрежа; -осигуряване на достъпен транспорт за лица с намалена подвижност. <p>Цифрова свързаност с високоскоростни мрежи:</p> <ul style="list-style-type: none"> -разширяване и подобряване на цифровите и обществените услуги, предоставяни на предприятията и обществото. В това измерение влизат електронното правителство и здравеопазване; -развитие на цифрови технологии в подкрепа на „умен/интелигентен град“ и „умни/интелигентни региони“; -значително подобряване на равнището на уменията на населението в областта на цифровите технологии; -засилване на цифровизацията в селските райони чрез разширяване на достъпа до скоростни комуникации, с което ще се повиши качеството на живота в тези райони 	<ul style="list-style-type: none"> - Доизграждане на АМ „Хемус“; - АМ „Черно море“; - Скоростен път I-2 „Русе – Шумен“; -Скоростен път „Варна – Шабла – Дуранкулак“; -Скоростен път „Силистра – Шумен – Карнобат – Ямбол – ГКПП Лесово“; - Изграждане и поддържане на регионални пътища, свързани с развитието на туризма в курортните селища и комплекси по брега (напр. Шкорпиловци – Бяла, Балчик – Кранево, Добрич – Албена); -Реконструкция и рехабилитация на републикански път II-27 Нови пазар – Добрич – Балчик; -Рехабилитация на път III клас – Попово, Търговище, Преслав, Върбица; -Възстановяване дейността на Летище „Търговище“ ; -Проучване на възможностите за осъществяване на линейна връзка (или съвкупност от линейни връзки – стандартна ЖП линия, теснолинейна, тип „леко метро“ или трамвай) и осигуряване на ефективен, сигурен, безопасен и екологичен транспортен коридор в най-натоварените туристически зони по оста на урбанизация Бургас – Варна – Балчик – Каварна – Шабла и скоростен път Варна – Шабла – Дуранкулак; -Изграждане на интермодален терминал „Варна“ ; -Възстановяване на проектните параметри на жп линията Русе – Варна; -Модернизация на железопътната линия Карнобат – Синдел.
Специфична цел: 3.2. Градско възстановяване и интегрирано развитие:	
Описание на мерките за подкрепа:	

За гарантиране на устойчивото и интегрирано развитие на градовете се предвижда поредица от мерки и действия за подобряване на градската структура и функционалната им зона, които се опират на интегрирания подход на планиране и интегрирани териториални инвестиции. Освен подкрепа за икономически дейности, изграждане на нови и реконструкция на съществуващи индустриални зони, спорт, културна инфраструктура, туризъм с прилагането на интегриран подход на планиране и управление на градското развитие и градската среда, следва да се предприемат мерки за подкрепа за зелена градска инфраструктура с възможности за насищането ѝ с нови елементи, като зоопаркове и други аспекти (обекти и услуги) на грижата за животните; сигурност в обществените пространства; обновяване на квартали/специфични територии от градовете с неблагоприятни социално-икономически характеристики; енергийна ефективност и обновяване на жилищни и обществени сгради; осигуряване на модерни и достъпни общински жилища за настаняване на уязвими групи от населението и други групи в неравностойно положение.

Предвидените мерки за интегрирано развитие на малките градове включват създаване на предпоставки за диверсифициране на икономическите активности, осигуряване на равен достъп до здравеопазване, развитие на социални услуги; изграждане на свързващата инфраструктура между агломерационните ареали и съседните територии, по-малките градове и села, с което да се подобри достъпът до услуги, качеството на живот и капацитетът на територията; развитие на подходящ туристически профил; дейности за модернизирание на селското стопанство, биоземеделие и други дейности, подкрепящи устойчивото селско стопанство.

Ще се подкрепят интегрирани териториални проекти в по-малките икономически центрове и техните връзки с големите центрове на икономическа дейност.

Специфична цел:	3.3. Запазване и подобряване качеството на околната среда:
------------------------	---

Описание на мерките за подкрепа:

-Изграждане и реконструкция на ВиК инфраструктура въз основа на РПИП в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв.ж., а при наличен финансов ресурс и в агломерации с между 2 000 и 10 000 екв. ж.;

-Оптимизиране събирането и третирането на отпадъци и внедряване на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци;

-Поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, включително зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи, почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др.;

- Политиката по отношение на градовете ще бъде развитието на устойчиви системи на градски транспорт, целящи осигуряването на по-качествен и устойчив градски транспорт-

- Мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление – поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво, въвеждане на зони с ниски емисии, разширяване на мрежата за централно топлоснабдяване.

Специфична цел:	3.4. Трансгранично и транснационално сътрудничество:
------------------------	---

Описание на мерките за подкрепа:

Мерките за трансгранично сътрудничество с очакван най-осезаем положителен ефект от регионална гледна точка, са:

- инвестиране в съвместни дейности, насочени към адаптация и смекчаване на изменението на климата, със силен акцент върху устойчиви и екологични мерки;
- подпомагане на съвместни трансгранични действия за насърчаване на прехода към кръгова икономика, включително изграждане на капацитет на заинтересованите страни, кампании за повишаване на осведомеността за насърчаване на устойчиви практики и поведение;
- разработване на електронно управление на регионално и местно равнище (ключово действие, произтичащо от Съобщението за граничните препятствия);
- използване на съвместни териториални инструменти, съобразени с контекста в трансграничния регион, с оглед справяне с конкретни ситуации;
- насърчаване на икономическото развитие и конкурентоспособността на МСП чрез включването им като краен получател на помощта по програмите за ТГС;
- инвестиране в общи продукти и услуги, свързани с историческото, природното и културното наследство, със силен акцент върху създаването на заетост за малките и семейните предприятия;
- развитие на алтернативни форми на туризъм с по-висока добавена стойност за социално-икономическото и териториалното развитие на региона;
- инвестиране в образование, повишаване на квалификацията и обмен на студенти (ако е приложимо);
- разработване на съвместни политики, протоколи, процедури и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации;
- подобряване на транспортната свързаност и достъпността, повишаване на трансграничната мобилност и разкриване потенциала на река Дунав като основен транспортен коридор;
- подкрепа за въвеждането на електронни услуги в образованието, здравеопазването, бизнеса и културата;
- изпълнение на съвместни мерки за стимулиране на заетостта чрез подкрепа за подходящи учебни дейности и активно включване на уязвимите групи;
- обмен на добри практики и изпълнение на съвместни мерки, насочени към политиките за устойчив „син растеж“, за интегрирано управление на крайбрежните зони, морско наблюдение, намаляване на рисковете и повишаване на ефективността в опазването и използването на ресурсите, в съответствие със съвременните изисквания на Интегрираната морска политика на ЕС.